

Et eligatur de Fratribus Observantia & per eos.

Dominum alium sibi eligere, quibuscumque sex annis, quibus (ut praefertur) expletis, ipso facto sit absolutus a Generalatus officio, & pro tali ab omnibus habeatur.

§.5. Electio vero successoris fieri debeat a solis Ministris Provincialibus, & Custodibus reformatis, tam Cismontanis, quam Ultramontanis, in Capitulo Generali dicti Ordinis, in festo Pentecostes, in loco quem Minister Generalis cum Capitulo generali proximo praecedenti duxerint assignandum. Ad quod Capitulum omnes Ministri, & Custodes sive vocales, tam Cismontani, quam Ultramontani accedere teneantur. Et ne caput suis membris difforme appareat; Volumus & etiam ordinamus, quod nullus Frater possit eligi in Ministerium Generale, nisi vitam ducat reformatam, & pro reformato a Communitate Reformatorum habeatur. In praefata vero electione Ministri Generalis nullus penitus vocem habeat nisi reformatus, & pro reformato a Congregatione reformatorum habeatur; quod si in futuro quicquam in contrarium attentatum fuerit, irritum penitus & inane habeatur.

Ac per vota Ministrorum Provincialium, & Custodum. Hac vota secretis esse debent, ut jubet Pius V.

§.6. Quo vero ad electionem futuri Ministri Generalis, in proximo festo Pentecostes, in Conventu de Ara Caeli de Urbe, iuxta aliam nostram ordinationem, in literis in forma Brevis contentam celebrandam statuimus, omnes Ministros & Custodes reformatos, ac Vicarios, & discretos Fratrum de Observantia seu de familia, dictam electionem debere celebrare. Et ut praefata electio Ministri Generalis, qua secundum praedictam Regulam a Ministris, Provincialibus, & Custodibus fieri deberet, & libere secundum intentionem ejusdem Regulae, & absque quovis scrupulo celebretur, declaramus omnes Provinciales, Vicarios Fratrum de Familia, seu Observantia, veros Ministros esse, ipsosque ad effectum electionis hujusmodi in Ministros ordinamus, & instituimus. Discretos etiam ipsorum similiter declaramus esse Custodes: quo vero ad alios Fratres reformatos, volumus quod in Provinciis, in quibus Ministri pro nunc non sunt reformati, nec pro reformatis habiti, sub quibus sunt aliqui Conventus reformati, duo Fratres electi a praefatis Conventibus reformatis, secundum aliarum literarum nostrarum tenorem sub forma Brevis, voces Ministrorum non reformatorum, quantum ad praefatas Provincias pro hac vice dumtaxat suppleant. Fratribus vero de Congregatione Fratris Amadei de Clarenis, de Sancto Evangelio, seu Capucio, pro singulis Provinciis, in quibus habent Conventus ultra suorum Vicariorum voces duas pro hac solum vice concedimus. Quam quidem electionem a praefatis Fratribus de hujusmodi generali Ministro faciendam, canonicam secundum Minorum Fratrum Regulam, & formam a Beato Francisco in Regula traditam esse diffinimus, & etiam declaramus.

Alternativa- que fiat electio, semel de Ultramonta-

§.7. Et ut in Ordine ipso quantum cum Deo fieri potest, pax conservetur, & caritas, per amplius inter Cismontanos, &

Ultramontanos Fratres ejusdem Ordinis iuratur, ordinamus, quod si Minister Generalis, ut praefertur, per sex annos de Cismontanis Fratribus electus fuerit, sequentibus sex annis de Ultramontanis Fratribus eligi debeat; quem modum alternatis vicibus in perpetuum volumus ab ipsis observari. Verum, quia conspiciamus, ipsum Ordinem per universam Christianitatem mirum in modum dilatatum esse, ne ob hujusmodi amplitudinem debito pastoralis regiminis careat beneficio, decernimus, quod si Minister Generalis de Cismontanis electus fuerit, instituat in partibus Ultramontanis unum Generalem Commissarium ab eisdem Ultramontanis Fratribus eligendum, cui Minister Generalis super praefatos Fratres Ultramontanos vices suas committat, prout Capitulo Generali expedire videbitur. Ita tamen, quod Commissarius praefato Ministro Generali commode subiciatur, ut ceteri dicti Ordinis Praelati subiciuntur, ac illi per omnia secundum Regulam obedire teneatur.

§.8. Dum vero Minister Generalis fuerit ex Ultramontanis Fratribus electus, tunc pariter Commissarium Generalem Cismontanum instituere debeat pari modo, quo de Ultramontano Commissario superius dictum, & statutum est. Qui quidem Generalis Commissarius per triennium solum Generalis Commissionis fungetur officio; quo triennio elapso, novus Commissarius per Ministerium Generale in Capitulo Generali, ut supra eligendus, secundum quod Ultramontanis de Commissario fuerit providendum, institui debeat. Minister vero Generalis in partibus, in quibus suis sex annis fuerit, & ad alias partes se conferre voluerit, pro eo tempore, quo absens fuerit, Commissarium loco sui, de consilio, & assensu Diffinitorum Capituli Generalis hujusmodi dumtaxat relinquere possit. Et in partibus, quibus dictis sex annis non erit Commissarius Generalis, tenebitur Minister Generalis primo triennio dictorum sex annorum celebrare unum Capitulum Generale, ad quod convenient vocales illarum partium, a quibus assumptus fuerit; & similiter aliud Capitulum in partibus, a quibus assumptus non fuerit, per se vel suum Commissarium, ad quod omnes vocales dictarum partium accedere teneantur, celebrare habeat; aut super hoc fiat, quod Generalis Minister cum Capitulo Generali judicaverit faciendum.

§.9. Porro quantum ad Ministros Provinciales in Provinciis, in quibus Ministri pro nunc non sunt reformati, seu pro vere reformatis non habentur, declaramus, ordinamus, & decernimus, Vicarios Fratrum de Observantia, seu Familia illarum Provinciarum respective, ex nunc, & in perpetuum, veros, & indubitatos earumdem Provinciarum esse Ministros, illosque de cetero nomine Ministrorum debere appellari; quibus omnes & singulos Fratres, necnon domos, & loca eorumdem in dictis Provinciis, ut praefertur, consistentes plenarie submittimus; ac Generali, & aliis Pro-

AN. CH. 1517. nis, & semel de Cismontanis.

Qui Minister Gen. qualibet triennio Commissarium deputet de Ultramontanis, si ipse sit Cismontanus, & contra. Quoad electionem Commissarii vide Pium V.

Vicarii autem de Observantia veri Ministri censentur.

Ministrorum- que Provincialium officium triennio explicatur.

Ipsique & Custodes a Capit. Provinciali deponi possunt.

Et de Observantia sint.

Observantes qui censentur.

Provincialibus Ministris, auctoritatem, & potestatem antea Generali, & aliis Provincialibus, Vicariis de Familia nuncupatis, attributam, & concessam perpetuo concedimus, ac concessam, & attributam esse decernimus. Mandantes praefatis Fratribus etiam Regulam B. Francisci pure, & simpliciter Observantibus, ut dictis Ministris sic per nos declaratis, & ordinatis, ut veris illarum Provinciarum Ministris secundum Regulam per omnia obediant.

§.10. Denique, ne ex Ministrorum Provincialium perpetuitate, Ordinem ipsum in ruinam iterum collabi contingat, volumus, & ordinamus praefatos Provinciales Ministros ultra triennium in suis non posse continuari officiis; quo triennio elapso, pro absolutis ab officio a cunctis Fratribus habeantur.

§.11. Poterunt tamen infra dictum triennium a suis Capitulis Provincialibus, prout secundum Regulam, & consuetudinem celebrabuntur, si minus utiles inventi fuerint, ab officiis provincialibus absolvi; & idem iudicium de Custodibus per omnia habeatur.

§.12. Nullus vero in Ministerium provinciale aut Custodem eligi, aut in ipsum electione vocem habere poterit, nisi vitam ducat reformatam, & in Communitate Reformatorum illius provinciae, cui praeficiendus est, pro tali habeatur; quicquid autem in contrarium attentatum fuerit, ipso facto irritum sit & inane.

§.13. Praeterea quia de reformatis, ac pure, & simpliciter regulam Beati Francisci hujusmodi Observantibus saepe saepius, in praecedentibus, & sequentibus mentio habetur, volumus, & declaramus, sub nomine Reformatorum, ac pure, & simpliciter Regulam Beati Francisci hujusmodi observantium comprehendere omnes, & singulos infra scriptos, videlicet Observantes, tam de Familia, quam Reformatos sub Ministris, ac Fratres Amadei, de Coletanis, Clarenis, de sancto Evangelio, seu de capucio, ac Discalceatos nuncupatos, aut alios, similesque quocumque alio nomine nuncupatos, & Regulam ipsam Beati Francisci, pure & simpliciter observantes; & ex quibus omnibus supradictis, unum corpus insimul facientes eisdem ad invicem perpetuo unimus, ita quod de cetero omnia diversitate nominum praedictorum, fratres Minores Sancti Francisci Regularis observantiae, vel simul vel disjunctive, nuncupentur, & nuncupari possint, & debeant. Omnesque, & singulos, ut praefertur, unitos generali Ministro praedicto, ac Provincialibus Ministris, & Custodibus, in quorum Provinciis, & Custodiis respective morantur, in omnibus, & per omnia secundum Regulam subici debeat. Conventuales vero secundum privilegia viventes, quomodo eisdem Ministris generalibus, & Provincialibus subijci, & obedire debeant, per alias nostras desuper edendas literas declarabimus.

§.14. Ceterum ut disensionum, scandalorum, & partialitatum fomes penitus

ab ipso Ordine tollatur, praecipimus firmiter, & mandamus sub poena excommunicationis latae sententiae ipso facto incurrenda, a qua nullus, praeterquam in mortis articulo, nisi a nobis, aut a Sede Apostolica possit absolvi, ne aliquis frater Ordinis Sancti Francisci appellet alium fratrem ejusdem Ordinis malitiose, irrisorie, seu improprie, & ordinatis, & in veris illarum Provinciarum Ministris secundum Regulam per omnia obediant.

§.15. Item statuimus, quod de cetero nullus Frater reformatus possit per quemcumque Praelatum Ordinis, etiam Ministerium generale mitti ad morandum ad aliquem Conventum non reformatum aut pro reformato non habitum; excepto quod si Capitulis Provincialibus videretur minus malum aliquem fratrem licentiarum ad nondum Reformatos, quam ipsum cum Reformatis retinere, tali casu possint Praelati mittere fratrem seu fratres Reformatos ad nondum Reformatos. Inhibentes sub excommunicationis latae sententiae poena, omnibus, & singulis Conventualium secundum privilegia viventium Praelatis, ac fratribus ne aliquem ex praefatis Reformatis, nisi modo praedicto recipere audeant. Similiter & dictis Reformatis fratribus sub eadem poena, ne ab obedientia suorum Ministrorum ullatenus quam modo praedicto recedant. Et ne ex novarum sectarum in dicto Ordine forsitan introductione facienda Ordinem iterum in rixas devenire oporteat, Volumus, & in virtute sanctae obedientiae firmiter praecipimus, & mandamus, quod de cetero nulla nova secta vel reformationes in dicto Ordine introducantur, aut fiant, absque Ministri generalis, aut Provincialium Ministrorum Reformatorum in suis Provinciis respective expresso assensu. Ita tamen, quod dictae reformationes ipsi Ministro generali, & Provincialibus Reformatis per omnia, iuxta regulam subiciantur, ut supra expressum est de aliis Reformatis.

§.16. Quapropter omnes domos, loca, & eremitoria, quae fratres de Observantia, seu de Familia, seu alii Reformati sub Ministris quocumque nomine appellati fuerint, hactenus tenuerunt, & possederunt, ipsi Ministro generali ac Provincialibus Ministris Reformatis, & per nos sic institutis, & declaratis in suis Provinciis respective perpetuo subijcimus, & incor-

AN. CH. 1517. Quodque dictis aliis de nominati nibus omnes Fratres Minores S. Francisci vocentur.

Observantes autem ad Conventuales non transeant.

Novae reformationes non inducantur.

poramus. Volentes loca ipsa per ipsos Ministros, ac eorum successores Reformatos perpetuo teneri, & possideri, regi, & gubernari. Quasumque lites desuper exortas coram quibuscumque Judicibus, ordinariis vel delegatis, etiam S. R. E. Cardinalibus, & dicti Ordinis Protectore, aut sacri Palatii nostri Auditoribus sive Commissariis Apostolicis, tam in Romana Curia, quam extra eandem, & tam inter subditos, in quibuscumque statu vel instantia, tam super possessorio quam petitorio, seu etiam spolio, si quomodolibet pretendi possit desuper penden. etiam si hujusmodi loca de obedientia, & de Capitulis fratrum Conventualium dicti Ordinis prius fuissent, ad nos advocamus penitus, & extinguimus, silentium perpetuum partibus imponen. Sententias quoque, & processus per quoscumque iudices in eis habitos, & latas, ac inde secuta quocumque, etiam si lites ipsae, ratione locorum, fratrum, & bonorum hinc inde receptorum, aut cujuscumque alterius rei, occasione vel causa motae fuissent, cassamus, & annullamus.

Conventuales eos desuper non molestent.

§. 17. Et nihilominus dictis fratribus Conventualibus, necnon quibusvis Judicibus, ac aliis quibuscumque, ne quicquam contra hujusmodi nostram declarationem, institutionem, innovationem, unionem, & incorporationem, in iudicio vel extra, attentare, procurare, judicare, vel pronuciare, etiam si eis per nos commissum existat, seu in futurum committatur, praesumant sub poena excommunicationis latae sententiae, ac privationis beneficiorum, quae obtinent, ac etiam inhabilitationis ad alia in posterum obtinenda eo ipso incurrenda, inhibemus, praecipimus, & mandamus.

Preservatores huius Reformationis in Capite Generali eligantur.

§. 18. Demum ut secundum exigentiam locorum, personarum, & morum cuncta, quae conducere videbuntur pro manutenzione reformationis, per totam Christianitatem in dicto Ordine iam divina gratia introduci, iuste, provide, & discrete valeant statui, & ordinari volumus Capitulum generalissimum proxime celebrandum teneri per deputatos ex probatoribus, doctoribus, ac magis expertis Fratribus, nonnullos ex diversis Regionibus assumptos, qui omnia, & singula quae pro manutenzione reformationis, & vera Regulae observantia, ac huius nostrae constitutionis debita executione, accommodata iudicaverint, in unum recolligant, approbanda per totum Capitulum, vel maiorem partem eiusdem, ac tandem per nos Apostolica confirmationis patrocinio munenda.

Executorum deputatio.

§. 19. Et nihilominus moderno, & pro tempore existenti Camerae Apostolicae generali Auditori, necnon universis Archiepiscopis, & Ecclesiarum Praelatis, ac quibuscumque in dignitate Ecclesiastica constitutis personis, per Apostolica scripta mandamus, quatenus ipsi, & eorum singuli praesentes nostras literas, & in eis contenta quaecumque, ubi, & quando

opus fuerit, ac quotiens pro parte dicti Generalis, ac Provincialium Ministrorum Reformatorum, seu alicujus eorum super hoc requisiti fuerint solemniter publicantes, eisque in praemissis efficacis defensionis praesidio assisten. faciant eos, omnibus, & singulis praedictis pacifice frui, & gaudere, non permittentes eos desuper per quoscumque, quavis auctoritate fungentes quomodolibet indebite molestari, Contradictores per censuras Ecclesiasticas, & alia juris remedia, invocato ad hoc etiam si opus fuerit, auxilio brachii saecularis, appellatione postposita compescendo.

§. 20. Non obstantibus quibuscumque literis Apostolicis, & indultis, etiam sacri Concilii Constantiensi, dictae Religionis fratribus, familiis, congregationibus, aut alicui eorum sive illarum auctoribus, & institutoribus, Conventualibus, sive Reformatis, aut de Familia Fratrum sub quibusvis verborum formis, solemnitatibus, & clausulis, fortioribus, & insolitis, concessis seu forsitan in futurum concedendis, etiam si tales forent, quod de illis, eorumque totis tenoribus specialis, expressa, individua, ac de verbo ad verbum mentio esset habenda, quibus, quoad praemissa, expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

§. 22. Ceterum quia difficile foret has nostras praesentes literas ad quolibet loca, ubi opus fuerit, deferre &c.

Nulli ergo omnino hominum &c. Si quis autem hoc attentare &c.

Datum Romae apud S. Petrum, Anno Incarnationis Dominicae millesimo quingentesimo decimo septimo, 4. Kalen. Junii, Pontificatus nostri Anno V.

Contrariis derogatio.

Transumptum fides.

Dat. P. An. die 29. Maii.

XXVII.

Jurisdicatio Camerarii, & Clericorum. R. Camerae Apost. in causis, & contrariis Cameralibus, & guberniis locorum eis commissorum. Necnon & confirmatio ordinationum per eosdem Clericos, pro feliciori Camerae regimine editarum.

De Clericorum jurisdictione dixi sup. in Const. XVI. Alexand. VI. Et si fol. 257. Alias Camerae ordinationes attende sup. in Eug. IV. Const. XVII. Inter fol. 20.

LEO PAPA X.

Motu proprio, &c.

Incet fel. rec. Eugenius IV., & Innocentius VIII. Rom. Pont. Praedecessores nostri provida dispositione declaraverint, totius Christiani Orbis, & Ecclesiarum, & Monasteriorum, & omnium civitatum, terrarum, & locorum S. R. E. mediate vel immediate subjectorum, personarum quolibet, ex quocumque loco etiam exempto oriundas, ad Camerae Apostolicam, pro eorum causis, & negotiis peragendis recurrentes, summarie iustitiae implementum reportare debere, ac Camera-

Eug. IV. & Innoc. VIII. declarant Camerae, & Clericos, magnam jurisdictionem habere.

merarium nostrum, & dilectos filios Clericos Praesidentes, in eisdem personas superioritatem, & omnimodam jurisdictionem passim habere.

Sed tamen aliqui excitant dubium hic relatum.

§. 1. Nihilominus nonnulli rigorosis juris apicibus innixi, frequenter in dubium revocare innituntur, an Camerarius, & Clerici praefati, in privatorum causis, & negotiis hujusmodi jurisdictionem exercere potuerint, sive possint, prout habere, & exercere consueverunt in fiscalibus Ecclesiarum, & Monasteriorum quorumcumque.

Hic modo Pontifex d. dubium submovet & decernit eorum jurisdictionem esse qualescumque causas summarie &c. cognoscendi, & decidendi.

§. 2. Nos ne de cetero super praemissis, & infra scriptis dubitari contingat, opportune providere volentes, auctoritate Apostolica tenore praesentium, decernimus, & declaramus, Camerarium, Praesidentes, & Clericos praefatos, omnimodam superioritatem, & jurisdictionem, in quascumque personas, tam publicas quam privatas, quarumcumque Ecclesiarum, & Monasteriorum, piorum locorum, & fiscalium, ac Almae Urbis, aliarumque civitatum, terrarum, & locorum S. R. E. mediate, vel immediate subjectorum, ipsarumque personarum negotia semper habuisse, & nunc in futurum habere, cum ampla, & irrefragabili potestate, & auctoritate, omnes earum causas, & querelas, summarie, simpliciter, & de plano, sola facti veritate inspecta, audiendi, cognoscendi, & sine debito terminandi, necnon ius inter quoscumque civitatum, terrarum, & locorum hujusmodi dicendi, ac illis praecipendi ac mandandi, prout haecenus facere consueverunt, perinde ac si cause praesentis, coram nobis seu Roman. Pontificibus pro tempore existentibus agerentur. Praemissaque omnia & singula eisdem Camerae Apostolicae Praesidentibus, & Clericis, alias concessa, quatenus opus sit, de Apostolicae potestatis plenitudine, ex certa nostra scientia, & animi deliberatione, motu simili innovamus, ac perpetuae firmitatis robur obtinere decernimus.

Officialibus contravenientibus poenas infligit.

§. 3. Districte inhibentes quibuscumque Judicibus, & S. R. E. Cardinalibus, coram quibus causas hujusmodi agitari contigerit, ne contra declarationem, & determinationem hujusmodi iudicare praesumant, adempta eis aliter iudicandi, & interpretandi facultate.

Clericis praedictis gubernium quarumdam Terrarum Sedis Apost. approbat, & iterato committit.

§. 4. Et cum gubernium terrarum Arulphorum, & Tulphae, Civitatis Vetulae, Massae, Aquaspartae, & Sancti Gemini, & aliorum castrorum, & terrarum Spoletan. Tudertin. & Narnien. dioecesis, eisdem Clericis specialiter sit commissum, & terrae, castra, & loca hujusmodi a jurisdictione Spoletan. Tudert. & Narnien. civitatum, & comitatum sint penitus separata, illa, quatenus opus sit, etiam de novo separamus, & illarum gubernium eisdem Clericis confirmamus.

Emolumenta dicti gubernii indicat, & concedit.

§. 5. Ac eisdem concedimus, quod in castris, terris, ac locis praedictis jurisdictionem per se vel alium, seu alios exercere: Ac subsidia per homines castrorum

terrarum, ac locorum hujusmodi Camerae Apostolicae solvi solita, per eas exigere; ac illa, & alia emolumenta in dictis locis per eos haberi solita recipere, & custodiam Arcium dictae Tulphae, & Oppidi Caesarum, cum eorum subditis, pagis, salariis, & emolumentis habere, ac inter se dividere licite possint, & valeant. Et quod equi in dictis locis ponendi ad stallones, per eosdem Clericos habito respectu ad alia eisdem Romanae Ecclesiae subjecta, poni debeant. Necnon tritellorum tractas, & alia eorum consuetudina emolumenta etiam concedimus.

§. 6. Quodque curam, & gubernium, ac auctoritatem, tam in Urbe, quam extra eam, tam circa datia, quam gabellas, Dohanas, & Appaltus, eorumque Officiales Dohanerios, Conductores, & Appaltatores, etiam circa Dohanam Ripae mercium, graeciae, salis, aluminum, patrimonii, & zeccham, carceres, stratas, tam Urbis, quam ceterarum Civitatum, & locorum, nobis, & eidem Ecclesiae subjectorum, quam etiam circa singulos Theaurarios, & Depositarios in dictis locis consistentes, quam haecenus habere consueverunt, habere, & exercere. Ac septingenta cantaria aluminum pro residuo milleducetorum cantariorum similium, quae per Appaltatorem pro decimis, vel alias fabricari debent, singulis annis fabricare, & fabricari facere, ac illa libere exigere, vendere, & pretium inde proveniens, inter se dividere, libere, & licite valeant, concedimus.

§. 7. Cum facultate visitandi quolibet anno, terras Ecclesiae, illarumque arces, & officia, necnon reformandi, corrigendi, & emendandi, ea quae reformatione indigerent juxta alias, tam per recol. mem. Urbanum, Martinum, Innocentium, Julium, & alios Rom. Pont. Praedecessores nostros, quam per Camerarios, qui pro tempore fuerunt concessa, quas concessiones, & in eis contenta quaecumque, tenore praesentium, confirmamus, & approbamus. Non obstantibus &c.

§. 8. Volentes quod desuper litera in forma gratiosa ad perpetuam rei memoriam expediri possint, etiam sub plumbo, vel per Breve. Et etiam quod sola signatura sufficiat, & quod, tam in iudicio, quam extra illud plenam fidem faciat.

Dat. Romae die duodecima Junii millesimo quingentesimo decimo septimo, Pontificatus nostri Anno V.

Sequitur alia Constitutio confirmatoria praecedentis, & aliarum hic relative inferatarum; Ordinationumque a Clericis Camerae pro ejus gubernio feliciori editarum.

LEO EPISCOPUS
SERVUS SERVORUM DEI.

Ad perpetuam rei memoriam.

Sicut prudens paterfamilias cuncta, quae in ejus domo sunt, ad illius honorem, & glo-

Jurisdictione super omnibus Dohaneris, Appaltatoribus &c. eisdem tribuit.

Facultatem singulis annis Terras, Arces, & Officia Sedis Apost. visitandi &c. confirmat.

Solum Bullae signaturam, sufficere decernit.

Dat. P. An. 12. Junii.

Pro geminis.

& gloriam, provida moderatione disponit, & ordinat; ita & nos, qui meritis licet imparibus ab ipso supremo patrefamilias, & illius domi dispensatores effecti sumus, ejus curam studiosa sollicitudine sic convenit attendere, ut in illa, præsertim quoad ea, quæ Romanæ Curie, illiusque Officialium, potissime Camera Apostolicæ, cui pro status Romanæ Ecclesiæ conservatione, diversa onera incumbunt, salubrem statum, regimen & profectum conspiciunt, rectus ordo servetur, ac officia ipsa diligenter, accurate, & decenter exercentur, & ad eandem Curiam pro negociis tractandis pro tempore accedentes, votiva expeditione latentur; necnon ea, quæ propterea provide facta, & ordinata comperimus, ut executioni demandentur, & firmiter perpetuo illibata observentur, nostræ approbationis munimine roborare, & de novo statuere, & ordinare debemus, prout in Domino conspiciamus salubriter expedire.

§.1. Sane cum accepimus nuper, postquam fel. rec. Eugenius Papa IV. Prædecessor noster, attendens ad præfatam. Camera, Ecclesiarum, & Monasteriorum omnium, necnon etiam Urbium, Civitatum, Terrarum, Castrorum, Oppidorum, Villarum, & Locorum dictæ Romanæ Ecclesiæ, immediate, vel mediate subjectorum spiritualia, & temporalia negotia peragenda devenire, nonnulla statuta, ordinationes, & capitula, per tunc Præsidentes dictæ Camera edita per suas literas, ex certa scientia confirmaverat, dilecti filii moderni Præsidentes ejusdem Camera, circa illius, ac Officialium ejusdem statum feliciter conservandum, & prospere dirigendum intenti, cupientes quantum cum Deo possunt, quæ in dicta Camera gerunt, iuste, & laudabiliter ad Omnipotentis Dei laudem, & Status Romanæ Ecclesiæ conservationem, ac omnium quorum intererit quomodolibet sublevamen fieri, matura super hoc inter eos deliberatione præhabita, statutis, & ordinationibus prædictis, ac mandatis, tam per præfatam. Innocentium Papam Octavum, & Julium Secundum etiam Prædecessores nostros, quam per nos in forma motus proprii concessis, inhaerendo, nonnullas Constitutiones, & Ordinationes inter cetera, ea quæ tam per Clericos, quam alios Officialia ipsius Camera pro tempore existentia, fieri, & exerceri debeant, concernentes, & disponentes, ac alias rationabiles, & honestas unanimiter fecerunt, & ediderunt, prout in literis Eugenii, ac mandatis Innocentii prædecessorum, & nostris, necnon Constitutionibus, & Ordinationibus hujusmodi, quorum omnium tenores de verbo ad verbum præsentibus inferi fecimus, plenius continetur.

§.2. Nos cupientes, ut Litera, Mandata, Constitutiones, & Ordinationes ipsæ inconcussa persistant, & Clerici, & alii Officialia præfati, eorum officia, cum decencia, & tranquillitate exercere valeant, motu proprio non ad ipsorum Clericorum,

Eug. IV. quædam Casus Ap ordinationes a Clericis firmatas approbavit.

Hic modo Pontifex illa omnia approbat una cum Bullis hic infra mox inferendis, & omnia privilegia

vel aliorum pro eis super hoc oblatæ petitionis instantiam, sed de nostra mera deliberatione, & ex certa scientia, Literas, Mandata, Constitutiones, & Ordinationes prædicta, & in eis contenta quæcumque, necnon omnia, & singula privilegia, facultates, gratias, concessionis, & indulgentia, Camerario, & Clericis ipsius Camera pro tempore existentibus, ac eorum Collegio alias per fel. record. Bonifacium, Urbanum, Martinum, Callistum, Sixtum Quartum, & per quoscumque Romanos Pontifices Prædecessores nostros, & Sedem prædictam, ac etiam per nos, quomodolibet concessa, & confirmata; quorum omnium tenores, ac si de verbo ad verbum infererentur, præsentibus haberi volumus pro expressis, auctoritate Apostolica, tenore præsentium, approbamus, & confirmamus, ac præsentis scripti patrocinio communimus, illisque perpetuæ firmitatis robur adiciamus, suppletis omnibus, & singulis defectibus, juris, & facti, si qui forsan intervenerint in eisdem.

§.3. Et nihilominus pro potiori cautela, omnia & singula per ipsos modernos Clericos, statuta & ordinata, ac eisdem Camerario, Clericis, & eorum Collegio concessa, & indulgentia, ut præsertim, auctoritate, & tenore prædictis, de novo statuimus, & ordinamus, concedimus, & indulgemus, ac illa perpetuis futuris temporibus inviolabiliter observari volumus, & mandamus. Non obstantibus &c. Tenores vero literarum, & mandatorum Innocentii, & Julii Prædecessorum, & nostrorum, necnon constitutionum, & ordinationum prædictarum sequuntur & sunt tales, videlicet.

§.4. Innocentius Papa VIII. &c. Cum sicut. Omititur quia ipsa Bulla est supra fol. 203.

§.5. Julius Papa II. &c. Omititur Bulla, qui habes eam sup. fol. 271. Ex injuncto.

§.6. Leo Papa X. Licet felicis &c. ipsa Bulla sunt que præcedunt.

§.7. Et quia, ut scriptum est, propter temporum varietatem, novas etiam licet edere sanctiones, dilecti filii moderni ejusdem Camera Clerici, cupientes, quantum cum Deo possunt, quæ in Camera ipsa geruntur, iuste, integre, & laudabiliter fieri, Christi Salvatoris nostri, qui est Sapientia Patris, & Sol justitiæ, numine invocato, ut quæ inferius constituerentur, ad ejus laudem, & S. R. E. statum, & omnium quorum quomodolibet intererit, justum sublevamen prospiciant, infrascriptas constitutiones in ipsa Camera perpetuo valituras unanimiter ediderunt.

Nulli ergo &c.
Datum Romæ apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ millesimo quingentesimo decimo octavo, tertio Non. Januarii, Pontificatus nostri Anno V.

AN. CH. 1518.
Camerarii & Clericorum confirmat.

Iteratoque omnia statuit.

Ultra quas Constitutiones, Clerici alia condiderunt statuta, quæ confirmat hic Pontifex.

D. P. An. 5. 3. Januarii.

Se.

Sequitur tenor Statutorum a Clericis Camera editorum, de quibus supra.

C A P. I.

Quoniam scriptum est: Primum querite Regnum Dei, & omnia bene adiciunt vobis, cunctis diebus Cameralibus Clerici, & omnes Camerales, nisi iusto impedimento detineantur, in solita eorum Cappella Missam devotè audiant; & Capellanus in missa currenti semper de Spiritu Sancto unam orationem addat, ut ejus gratia Clericorum mentes ad justitiam recte administrandam illuminentur.

C A P. II.

Post cujus quidem missæ finem, duobus primis simul, successive cæteris servando ordine eodem modo procedentibus, ad eorum Tribunal publicæ audientiæ cum gravitate ascendant.

C A P. III.

Ubi proposita per recurrentes ad eos benigne audiant, notentque in eorum libro diligenter; & diebus, quibus fuerint sacra Consistoria, tam in Missa, quam supra in eorum publica, & secreta audientia, cappis Pontificalibus induantur, præterquam tempore vacationum, Et quando Consistorium non fuerit, satis sit eorum honestis palliis uti. In audientia autem secreta, ea honestas, & ea gravitas servetur, quæ loco, & personis conveniat, ut qui administranda justitiæ, ac regimini præpositi sunt, aliis præesse merito censentur.

C A P. IV.

Intus vero, cum Clerici ad utilitatem Camera Apostolicæ sint instituti, ante omnia Bulla, ex quibus jura Papæ, Camera, & Collegii solvenda sunt, una cum Clericis ipsius Collegii expediantur. Deinde illis recedentibus, aliæ Bullæ, & negotia ipsius Camera proponantur; & cum ipsius Camera utilitate, absque tamen juris tertii præjudicio, determinentur; & ibi omnia hujusmodi collegialiter tractentur, neque extra Bulla per alium mensurarium liberentur. Alia vero ad ipsam Camera pertinentia in ejus præsertim præjudicium, per aliquem ex Clericis expediti non possint, nisi ad executionem manifestæ ejus utilitatis: & in contrarium gesta viribus non subsistant.

C A P. V.

Et cum dicitur, ubi non est ordo, confusio omnia subruit, ideo negotia, tam Camera, quam privatarum personarum per illum proponantur, cui illorum jura demandata fuerint; & inter proponendum nemo proponentem interruptat, sed omnes silentio utantur, ut propositio bene intelligatur; & quia Cameralis consensus ex Collegio personarum literatarum deducitur, quilibet tam in proponendo causas pendentes in Camera, aut materias Camerales, quam respondendo, & argumen-

Tom. III. Par. III.

De Missa in Camera audienda.

Accessu exinde ad Tribunal Cameræ.

Audientia, & habitus.

Expeditione negotiorum in eorum Camera.

Ordine in propositionibus causarum.

tando, latine loquatur, ut a consortio mechanicorum clarissimus iste locus differre videatur. Et ne causarum, & negotiorum cognitio confundatur, cum alicui ex Clericis alicujus cause examen commissum fuerit, nullus ex aliis in ea se intromittat, nisi talis primo deputatus impeditus fuerit: & tunc nova ipsius Camera cum commissione, & in impediti locum alicujus subrogatione.

C A P. VI.

Et quoniam Camera Apostolica in determinationibus causarum manu regia uti potest, dummodo justitiam faciat, in omnibus causis in Camera cognoscen, summarie, simpliciter, & de plano, sine strepitu, & figura judicii, sola facti veritate inspecta procedatur, & absque registorum confessione, si qualitas causæ id non exigat. Cum autem registorum fieri necesse fuerit, ad obviandum querelis, quæ hæcenus factæ fuerunt, consiciatur eo modo quo per constitutionem fel. record. Joannis Papæ XXII., quæ singulis annis dum Rota aperitur, legi, & publicari consuevit, tam in numero versuum, & dictorum, quam literaturæ, & curtis, ordinatum est. A pauperibus autem nihil contra eorum possibilitatem exigatur.

C A P. VII.

Et quia ex justitiæ administratione a Deo iusto Judice, qui iustis copiosam mercedem præparat in Cælis, præmia expectanda sunt, in causis pauperum nullæ propinæ accipiantur, nec in causis divitum nisi sint committariæ, in quibus cum registra, & dicta testium non possunt sine magno labore videri, æquum est, ut tunc propina moderata, id est in exculentis, & poculentis dumtaxat consistens accipi possit, ut omnis infamix, & avaritiæ nota penitus evitetur.

C A P. VIII.

Cumque Præfati Fisci Apostolici, non solum ab omni fraude, labe, & ex lucro illicito abstinere, sed etiam omni suspitione carere debeant, ut ex eis Camera nullam prorsus jacturam seu dampnum patiatur; nullus Clericus seu notarius sub duorum millium ducatorum eidem Camera applicandorum pœna eo ipso incurrenda, contrahat aliquam societatem, publicam vel occultam in conductâ alicujus gabellæ, Dohanz seu Theaurariæ ad Camera Apostolicam pertinentis; qui vero de hoc convictus fuerit, ultra dictam pœnam, biennio privetur emolumentis Clericatus, & notariatus; quæ pro tribus illorum partibus accrescant aliis Clericis, & notariis, reliqua vero illorum quarta revelanti detur.

C A P. IX.

Et quia Clerici omni studio, & industria tenentur, cum justitia tamen, & honestate, intendere, & consulere quantum possunt, commodo, & utilitati Camera, M m m in

Summarie processu.

Propinæ taxa.

Participationibus arbitrii prohibitis.

Forma in his observanda.

in subhastatione, & locatione cuiuscumque Dohanæ, gabellæ, sive Theſauraria ad ipsam Cameram pertinentis, fiant publica proclamata, sive publica significatio in locis debitis, ita ut intelligatur, ubi & quando talis subhastatio fieri debeat, & Camera utilitati bene sit, & omni ex parte consulte: inter cetera in stabilibus, & locationibus, dicti Clerici diligenter, & accurate provideant, quod illi, quibus fient tales locationes, bonum bancum, fide & facultatibus sufficientem eidem Camera præsentent, ita ut Camera per conductorem promissa facile assequi possit.

C A P. X.

Computorum
visione & e-
xaminatione.

Et quia per sæpe contingit, quod Theſaurarii, Dohanarii, & alii tractantes proventus, & res Camere Apostolicæ, computa, & rationem eorum administrationis reddere defugiunt, tales Theſaurarii, Dohanarii, & alii rerum Camere Ministri ad talem effectum debitum temporibus ad reddendum rationem præmissam adstringantur; quorum computis in Camera ex se illa per eos, quibus per præfatam Cameram commissa fuerint, diligenter, & fideliter examinentur, vocato, quando opus est, Computista præfatæ Camere; qui ad talem Clericum Commissarium quotiens opus fuerit, sub pœna amissionis salarii sex mensium venire teneatur, & officium suum diligenter impendere. Post vero ipsorum computorum opportunum examen, idem Commissarius, in Camera ceteris Collegis suis, illa fideliter, & diligenter referat, ut sine aliquo affectu Camere utilitati, cum iustitia tamen, consili possit.

C A P. XI.

Theſaurarii
juramento de
solvendis sa-
laris in pecu-
nia numerata

Et quoniam Theſaurarii Camere Apostolicæ, ut sæpe querelæ audiuntur, Castellanis Arcium, & aliis officialibus terrarum S. R. Ecclesiæ aut sero satisfaciunt, aut illis eorum stipendia, & salaria, non in pecunia numerata solvunt, sed in pannis, & aliis rebus, quas pro majori pretio quam valeant, eis computant, propter quod ipsi Castellani, & officiales, non levi damno afficiuntur, & dicta Camera etiam ex hoc iacturam gravem patitur, cum prædicti officiales ex diminutione eorum stipendiorum, & salariorum, opportune deservire non possint; propterea moneantur Theſaurarii, etiam sub juramento in principio suorum officiorum, quod eisdem Castellanis, & officialibus in pecunia numerata, & non in aliqua alia rerum specie satisfaciunt.

C A P. XII.

Theſaurarii
munere in-
corrigendis Ca-
stellanis Ar-
cium.

Quia vero Castellani Arcium S. R. E. numerum stipendiorum eis designatum, aliquando non retinent, & pro eorum satisfactione, Camera gravissimas subit impensas, ad evitandum periculum occupationis alicujus Arcis, ex defectu stipendiorum, & necessariorum munitionum, Camera ipsa Apostolica moneat Theſaurarios, qui ipsi Castellanis stipendia persol-

vunt, & ultra visitationem, quam facit Visitator a S. D. N. pro tempore deputatus, ipsi sæpe, & fieri potest, omni mente curent intelligere, an Castellani pagas ordinatas retineant, & si in hoc defecere reperti fuerint, eis de eorum stipendio non satisfaciatur, alias ipsi Theſaurarii in tantundem a Camera muldentur.

C A P. XIII.

Item quia dicitur, quod impunitas malefactorum incentivum præbet delinquendi, si habeatur notitia, quod aliquis officialis Terrarum Ecclesiæ ignavia sua, vel malignitate, delicta relinquit impunita, unde, & mala exempla, & scandala, inter subditos Ecclesiæ cum iactura etiam Camere frequenter oriuntur, tali officiali, si post monitionem se non correxerit, de salario debito non satisfaciatur; & ultra hoc alia pecuniaria arbitrio Camere puniatur.

Officialium
status Eccle-
siastici igna-
via & mali-
gnitate coer-
cenda.
Ad hoc vide
etiam supra
Constit. hic in
principio in-
sertam.

C A P. XIV.

Item quia subditi Ecclesiæ, tamquam filii liberæ, & filii ancillæ, cum caritate & pietate tractandi sunt in eorum gravaminibus, sacros pedes S. D. N. non facile adire valent, neque aliud quam Cameræ Apostolicæ refugium habent, quod nunquam a plerisque velut diaboli membris non Ecclesiæ filiis malignitate quadam impediti videmus, si de aliquo Rectore etiam Locumtenente alicujus Reverendissimi, Legati, aut alio officiali Provinciarum, sive Terrarum Rom. Ecclesiæ, mala fama, de injuria, extorsionibus, aut malo regimine, ad Cameram Apostolicam allata fuerit, & ex monitionibus ipsius Camere incorrigibilem se demonstraverit, & talis Legatus de suo Locumtenente opportune non providerit, significetur saltem per duos Clericos S. D. N. & habita venia a sua Sanctitate iusto Camere arbitrio provideatur, & Ecclesiæ Populi, se lupis lacerandos non relinquit, sed sibi tamquam filiis opportunum patrocinium præstari cognoscant; & ultra hoc, hujusmodi improbo officiali inter alia salarium adimatur.

Eisdemque de
injuriis, &
extorsionibus
punientis.

C A P. XV.

Item quia scriptum est, omnia cum consilio, & non pœnitebit, Clerici, aut aliqua eorum pars, saltem semel in mense, S. D. N. aut Reverendissimi, Camerarium adeant, & cum Sanctitate, & Dominatione Reverendissima, de rebus arduis occurrentibus consulant; & deinde talem consultationem, & responsiones, sive deliberationes in Camera referant.

Consultatio-
ne in arduis
cum Papa,
aut Camera-
rio.

C A P. XVI.

Et quia officium administranda justitiæ satis grave est, & periculosum, superfluum non videtur sæpe illud replicare, ut omnes Clerici moniti sint, & animo frequenter revolvant, quod in omnibus causis, quas in Camera Apostolica verti contingeret, tam pro ipsa Camera, quam pro privatis personis, justitiam sincere admini-

Justitiæ sine-
ra administra-
tione.

nistrare convenit, semper Deum præ oculis habendo, atque illam horrendam sententiam assidue memoriæ repetendo, quod durissimum iudicium his, qui præsumunt, retribuetur.

C A P. XVII.

Decani officio
juxta Bullam
Eug. IV.
de qua sup.

Deveniendum est præterea ad ea, quæ ad singulos Clericos ad se pertinent, inter quos R. D. Decanus ipsius Camere illa agat diligenter, quæ ex ordinatione fel. record. Eugenii IV. ei incumbunt, prout in literis Apostolicis ejusdem Eugenii supra expressis continetur, quæ literæ semper, & inconcussè serventur.

C A P. XVIII.

Clericis mense
munere,
quod Bullas
expediendas,
& annatas ex-
igendas.

Item res Camerales eo diligentius pertractentur, quo cura unius quolibet mense commissa fuerint, constituatur singulo mense unus Mensarius; qui nisi iusto impedimento fuerit impeditus, singulis diebus non feriatis, ad Cameram accedat, & ibi videat, & indicet, omnes Bullas partibus restituendas; & illas, pro quibus fuerit solvenda annata, nulli permittat consignari, nisi annata ipsa, debito, & consueto loco soluta de eius solutione cedulas depositariorum videat; & si aliqua iusta causa fuerit, quare tunc annata ipsa solvenda debeat in eo casu, de opportuna cautione provideat, ut res absque Camere detrimento pertranscat, partibus nihilominus iustitiam ministrando. Et quoniam ad evitandas solutiones annatarum, plurimi intrusiones allegant, & eas probare nituntur per testes, cum in hoc grave Camere interesse versetur, ne fraude, & dolo tales intrusiones contingat probari, consultum opportunitati Camere videretur, si tale examen coram mensario Clerico fieret, & propterea ipse mensarius talis onus omnino subeat. Item quia Bullæ, ex quibus annatæ, & jocalia solvi debent, aliquando sive ex negligentia, sive per errorem, omnes non transmittuntur ad Cameram, ut tali inconvenienti occurratur, mensarius omnibus diebus Cancellariæ, vadat ad Plumbum, ad providendum, quod omnes Bullæ, tam pro debita annata, quam pro jocalibus mittantur ad Cameram, illis in dicto plumbo per eum in uno libro adnotatis; & qui non iverit, aut non miserit unum ex Collegis, careat provisione sex ducatorum, qui ad eundem effectum, omni mense ordinati sint, ac etiam participatione jocalium illius mensis. Et quia plurimum, quam unius tantum iudicio, omnia melius determinantur, præfatus mensarius proponat in Camera tunc proxima omnes Bullas, in quibus aliquod dubium fuerit, ut Camere, & partibus pro iustitia satisfaciatur.

C A P. XIX.

Examine pro-
moverendorum
ad sacros Or-
dines.
In hoc, ipsi
Clerici Casse-
ra non ampli-
us se in-
tromittunt.

Item, cum inter alias curas, quæ Camere Apostolicæ demandantur, illa præcipua, gravior, & onerosior existat, per quam examen ad sacros Ordines promoverum eidem Camere committitur; Nam cum ex bonis membris, bonum cor-

pus Ecclesiæ conficiatur, nisi Sacerdotes, quorum officium est, de lege divina recte respondere, moribus, & doctrina idonei, aptique fuerint, Presbyteralis Ordo in ludibrium efficitur laicis, qui a Sacerdotibus doctrinam, & bonos mores videre desiderant, ignorantiam, & vitæ improbitatem manifeste conspiciunt: attendant diligenter, & accurate dicti Clerici examinatores, ne Deo optimo tales admittant Ministros, quorum victimæ propter ruditatem insufficientis scientiæ, ac vitæ inhonestatem, majestati divinæ abominabiles fiant, & examinatorum simul damnationes caventur; exquiratur itaque sufficiens titulus beneficialis, competens doctrina, & præsentia, & loquela promovendi, bonorum morum compositio; illud præterea, & constanti memoria cum timore, & tremore prospiciant, ne pro tali examine pecuniam, aut munus aliquod accipiant, cum in sacris Canonibus nihil tantopere prohibeat, quantum sacrorum Ordinum collatio simoniaca. Notarii quoque ipsius Camere pro scriptura collationis ordinum prædictorum, nihil accipiant, nisi quantum de jure licet. Væ autem illis Antistitibus, qui ex ipsorum Ordinum collatione loculos implent, ut sibi ædificent ingehennam. Cura autem examinandi non alterius sit, quam Clerici, qui in locum suum non possint, nisi Collegam substituere; & si quando acciderit, quod in supplicatione promovendi insertum sit, quod ipse promovendus examinetur in Camera Apostolica per Clericum, sive Notarium ejusdem, nullus Notariorum audeat illum examinare, cum talis clausula per Notarium inadvertenter admissa fuerit, si nunquam soluta sit post, nisi cum examinandus literarum ignarus, censuram Camere Clerici vult effugere.

C A P. XX.

Item, quia omni Collegio tunc bene succedunt omnia, cum caput, & membra caritatis officio devota sunt, propterea Clerici omni studio, Advocatos, Procuratores, Notarios, & alias personas Camere deservientes, benigne & caritative prosequantur, & tractent, eorumque honestis utilitatibus, & honoribus quantum possunt favent, & assistant.

Clericorum
humanitate
erga Curia-
les.

C A P. XXI.

Advocatus vero pauperum ad causas miserabilium personarum in Cam. Apostolica tractandas diligenter advertat, illaque quantum licet sine respectu tueatur, & curet, ne contra iustitiam vexentur.

Advocati pau-
perum munere.

C A P. XXII.

Advocatus, & Procurator Fiscalis, tam in Camera Apostolica, quam extra, interesse ipsius Camere studiose curent; & cum in ea, vel alibi de prædicto interesse sermonem haberi audierint, illud quantum iustitia exposulaverit, sine aliquo respectu tueantur, etiam si super hoc extra Cameram, aliqua causa, sive iudicium.

Advocati &
Procuratoris
fiscalis munere.

civile, vel criminale intentatum fuerit; & quando fiet aliqua declaratio, incurfus poenarum eidem Camera applicatarum, vel absolutio, ab eisdem, de omnibus per ipsos Advocatum, & Procuratorem detur Camera Apostolica opportuna notitia, ut possit in omnibus providere. Et quia eorundem Advocati, & Procuratoris iudicium, in omnibus, & per omnia, & praefertim in causis Fiscalibus, utile est, a Camera non discedant, nisi causis Fiscalibus terminatis, quae post examen Bullarum, ante omnes alias causas terminentur.

C A P. XXIII.

Notariorum Camera reformatione.

Notarii autem Camerae Apostolicae, in quorum fide, & diligentia, magna cura rerum Cameralium reposita est, infra notata servare teneantur.

C A P. XXIV.

Registratio- ne scriptura- rum interesse Camerae con- cernentium.

Et primo in libris ipsius Camerae ad id deputatis registrent extense, & ad longum, omnes, & singulos contractus, inter eam, & quamcumque personam, Collegium, vel Universitatem initos, & quascumque scripturas ad ipsam Cameraam pertinentes, infra sex dies a die stipulationis, sive revisionis illorum per Clericum, cui id commissum fuerit, computandos, qui contractus, & scripturas per Notarios ipsius Cam. & non per alios registrentur, sub pena ducatorum ducatorum auri pro qualibet vice, qua transgressus aliquis eorum fuerit, pro medietate eidem Camerae, & pro alia medietate Collegio Clericorum applicandorum, etiam si pars, cum qua contractus fuerit initus, Notario rogato non satisfecerit, pro cuius tamen mercede consequenda, Clerici praesent eidem Notario omnem favorem, ut ipsam mercedem cum effectu consequatur.

C A P. XXV.

Bullarumque.

Item quia Bullae Apostolicae fideliter tractandae, & registrandae sunt, neque ante illarum registrationem, alicui extra Collegium ipsorum Notariorum credenda, omnes Bullae in praefata Camera registrandae, per ipsos Notarios Camerae, & non per aliquem alium registrentur, ipsaque Bullae, ut praemittitur, registratae, & sumpta, quae de eis fieri continget, per unum ex Clericis, cum eodem registro fideliter, ac de verbo ad verbum auscultentur, & si quid in registro omisum, superfluum, vel mendosum reperiat, corrigatur manu eiusdem Clerici, talisque correctio per ipsum Clericum nomine suo apposito approbetur, prout fit in aliis registris Curiae.

C A P. XXVI.

Registratio- num merce- de.

Et quia omois labor optat praemium, praedictaque registratio admodum necessaria est, & in partium utilitatem redundat, quia visum saepe fuit, quando accidit ex registris Camerae aliquod sumptum extrahi, repertos fuisse in eisdem registris plurimos defectus, & errores, etiam substantiales, praedictus Clericus auscultator a parte unum julium recipiat pro quolibet

pari Bullarum, gratiosa scilicet, & executoriali simul, aut pro una Bulla, quando simplex fuerit, & similiter pro uno sumpto. Notarius vero pro labore suae registrationis, tantum capiat, & non ultra, quantum in registro Cancellariae, sive praefatae Camerae, antiquitus capiebatur, in quo ipsi Notarii modestiam servent, ne partes de ipsis iuste conquerantur, & similis auscultatio fiat de instrumentis, capitulis, patentibus, & aliis in eisdem libris Camerae registrandis.

C A P. XXVII.

Bullarum ab- que solutione annatarum ex- peditione, ac testium exa- mine.

Item, ut semper possit videri causa, propter quam Bullae absque annatae solutione partibus allegantibus intrusionem traduntur, Notarii ejusdem Camerae conficiant, & in eadem Camera conservent unum librum, in quo in praesentia Notarii describant omnes attestaciones testium, examinatorum, in praesentia mensarii per ipsum Notarium Camerae super intrusionibus Ecclesiarum, Monasteriorum, & aliorum quorumcumque Beneficiorum, cum interrogatoriis per Procuratorem Fiscalem compositis, & in Camera Apostolica registratis, alias testibus super similibus alio modo examinatis, nulla praestatur fides, & Bullae non tradantur, etiam sub obligatione, nisi intrusio plene per testes, ut praefertur, examinatos, probetur, & Notarius habeat pro examine unius cuilibet testis, ut praemittitur, examinati, carleos duos antiquos, & tantundem capiat pro examine in similibus causis, praeterquam in commissariis, in quibus servetur stylus Romanae Curiae.

C A P. XXVIII.

Librorum Ca- merae custo- dia.

Item quia libri qui sunt in Archivio Cam. Apostolicae, sunt magni ponderis, tam quoad interesse Sedis Apostolicae, & ipsius Camerae, quam etiam partium, & propterea fideliter & diligenter sunt custodiendi, ne aliquis extraneus aliquos ex dictis libris subripiat, aut aliquod folium ex eis laceret, vel aliquo modo vitiet, Notarii non admittant intra cancellum ejusdem Archivi alique extraneum sed faciant extra expectare illos, qui eorum operam exquirant, neque etiam permittant, quod aliquis ex familiaribus ipsorum Notariorum intret, vel maneat intra dictum cancellum, nisi quando aliquis ex ipsis Notariis ibidem praesens fuerit, & tunc etiam ipse Notarius bene circumspiciat, ne dictus familiaris aliquid mali faciat in dictis libris, atque etiam quando libri praedicti, aut a Domino Theaurario, aut ab aliquo ex Dominicis Clericis extra dictum cancellum extrahuntur, tunc ipsi Notarii conficiant unum alium librum, in quo describatur extractio uniuscujusque libri Cameralis, cum subscriptione receptionis illius, qui librum ipsum extraxerit, ut sciatur, apud quem talis liber possit reperiri, & circa hoc, servetur mandatum per sel. rec. Julium Papam II. super hoc editum, cujus tenor sequitur, & est talis.

§.8. Cum

Julii II. man- dati obser- vantia.

Notarii men- sarii officio circa expedi- tionem Bulla- rum.

§.8. Cum sicut accepimus in nostra Camera &c. Omissis quae ipsa Bulla est supra pag. 299.

§.9. Item ad evitanda monopolia, & quascumque extorsiones, ipsi Notarii nullo modo possint vendere, sive arrendare, inter se aliquod membrum emolumentorum eorum officii Notariatus, sed labores, & proventus omnes inter eos sint communes, & qualibet cura praeterquam registrandi Bullas, quae semper debet esse communis omnium, solum ad mensam, & non ultra, per unum ipsorum Notariorum, & utilitas inter omnes aequaliter dividi debeat, & ut partes commodius expediantur, Notarius mensarius, Bullarum, & obligationum, non in domo suae habitationis, sed in Camera Apostolica ea quae circa illas occurrunt, agere, & expedire teneatur, ubi etiam Clericus mensarius pro expediendis iis, quae circa id ad eum pertinent, adesse debet, ita ut Bullae recipiantur, & retineantur solum per Notarium ad id deputatum, & non per alium, qui Notarius sic deputatus non recipiat aliquas Bullas ab Officialibus registri Bullarum, Cancellariae, nisi per manus solius Scriptoris ejusdem registri, & non famulorum ipsius, vel quorumvis aliorum, Bullas vero per Cameraam expeditas, solum recipiat per manus Summisae, vel ejusdem Summisae officium exercentis.

Et circa resi- gnationum & cessionum regi- strationem.

§.10. Item ut resignationes, & cessiones Beneficiorum, quae in manibus Notariorum fiant, omni dolo, & fraude careant, & nemo propterea decipiatur, prout quotidie clamores audiuntur; de cetero Notarii praedicti, in adnotandis ipsis resignationibus, & cessionibus in libris Camerae, infra scriptam ordinationem servare debeant, cujus tenor talis est, ut sequitur.

Camerae decretum, ad evitandas fraudes Notariorum in ejusmodi regi- strationibus.

§.11. Raphael Episcopus Olien. Cardinalis S. Gregorii S. D. N. Papae Camera- rius. Cum fide dignorum relatione intellexerimus, consuevisse dilectos filios Notarios Cam. Apost. per quamdam corruptelam, negligentiam sive abusum, & malitiam, resignationes beneficiorum, quae in Curia Romana, & Cam. Apost. fieri consueverunt, & in ordinariis libris, & authenticis ejusdem Camerae, Notarii, & Scribae, ne fraus aliqua fieri, sive excogitari possit, & ad hoc, ut semper de veritate doceri possit, quando opus esset, non in dictis libris, ut rationabile statutum erat, amplius scribi, pro majori parte, sed a tergo supplicationum, quarum pretextu dictae resignationes admitti debent, simpliciter notare, & scribere manu propria, & deinde partibus restituere, nulla retenta copia, vel nota, absque eo quod in protocollis, vel libris Cam. Apost. Scribae sint, vel si scribantur, id ex intervallo plurimum mensium fit, & id non aliter, quam parte instante, ex quo fit, ut veritas reperiri non possit in libris, dum de illarum admissione quaritur, & tractatur, & sic in potestate partis in fraudem, & deceptionem nostram, & impetrandum, ad eorum propositum illis uti, vel eas celare, prout eis

magis expedire videtur, in maximum scandalum Curialium, & aliorum impetrandum, & pessimum exemplum.

§.12. Nos igitur ad quos ex nostro Camera- riatu officio pertinet, & spectat in primis, quantum possumus providere, de mandato, S. D. N. Papae, viva voce oraculo super hoc nobis facto, & auctoritate nostri Camera- riatu officii, praecipimus, & mandamus, quatenus dictas resignationes Beneficiorum jam factas, & admittas, usque in praesentem diem, sic notatas in margine supplicationum dumtaxat, etiam si partibus restituta forent, infra terminum octo dierum proxime futurorum in libris authenticis Camerae Apost. ubi scribi, & notari solent, scripsisse, & posuisse debeant, omni mora, & excusatione cessantibus.

Providet circa resignatio- nes praeteri- tas.

§.13. Resignationes vero, quas fieri continget in futurum, & in posterum admittendas, & faciendas, sub similibus privationis poena, & excommunicationis, quam quilibet contrafaciens eo facto incurret, infra tres dies a die resignationis factae, & notatae, sive stipulatae, in dictis libris Cam. Apost. in forma authentica, & legali, admittere, & solemniter apponere teneantur, & debeant, omni prorsus excusatione cessante, nec prius liceat eis, in margine supplicationis scribere, vel notare, nisi in libris authenticis notatae fuerint.

Et circa futu- ras.

§.14. Decernentes ex nunc resignationis aliter factas nullius momenti existere, nec alicui suffragari, beneficiaque taliter resignata, non per resignationem, sed per obitum vacare.

Resignatio- nes aliter fa- ctas irritat.

§.15. Mandantes RR. Patribus Dominis Praesidentibus, & Clericis Cam. Apost. ut omnia, & singula supradicta inviolabiliter observari mandent, & faciant, ac ad declarationem, & executionem dictarum poenarum ipso facto incursum effectualiter procedere debeant, & teneantur, ut quos a malo, Dei timor non revocat, temporalis coerceat disciplina, sub poenis in dicto mandato contentis, in omnibus, & per omnia observent, ac cessiones, & resignationes easdem, continuatim in libro resignationum describant, nullo spacio inter illam, & praecedentem, nisi forte unius lineae dimisso, ut tollatur occasio aliquid in medio scribendi.

Clericis, ut Notarios con- travenientes coarceant, in- jungit.

§.16. Item ut omni tempore de gestis per Clericos Camerae ratio reddi valeat, quilibet Notarius habeat unum librum, in quo registret omnes literas Camerales, quae per manus suas expediuntur, postquam a Clerico visa fuerint, & conetur unusquisque illas eleganter componere.

Statutorum Camerae cog- nor sequitur, super expedi- tionum cu- juscumq. Cle- rici registra- tione.

§.17. Item quia saepe contingit, mandata Procuratoris in Camera, super negociis Fiscalibus, & interesse Camerae concernentibus exhiberi, ac illa ex incuria, vel dolo alicujus deperdi, & sine illorum ostensione, acta inter Cameraam, & exhibentes, pro nullis reputantur, statuerunt, ut omnia instrumeta, & mandata procuratoria humani, & impetrandum, ad eorum propositum illis uti, vel eas celare, prout eis

Mandatisque Procuratori registrandis in causis inter- esse Camerae concernentibus.